

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

ІНФРАСТРУКТУРА СВІТУ

Методичні рекомендації до виконання контрольної роботи
з дисципліни (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти спеціальності 242 «Туризм» освітньої програми «Туризм»)

Електронне видання

Харків – 2024

Рецензенти:

О. О. Більовська – канд. екон. наук, доцент кафедри міжнародної електронної комерції та готельно-ресторанної справи Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

О. М. Радіонова – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри туризму і готельного господарства Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова.

*Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 4 від 23 січня 2024 року)*

I-74 **Інфраструктура** світу : методичні рекомендації до виконання контрольної роботи з дисципліни (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» освітньої програми «Туризм») [Електронне видання] / уклад. І. М. Шамара. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. – (PDF 32 с.)

Видання містить програму та детальний опис навчальної дисципліни, її структуру, тематику семінарських занять та самостійної роботи, вимоги до виконання індивідуальних науково-дослідних завдань (контрольних робіт) із наведенням прикладів оформлення різних елементів контрольної роботи; підготовлено для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» освітньої програми «Туризм».

УДК 338.48: 316.42

ЗМІСТ

1. Програма навчальної дисципліни «Інфраструктура світу»	4
2. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять з дисципліни	6
3. Вимоги до виконання контрольної роботи	11
4. Мета та завдання контрольної роботи	12
5. Збір та обробка фактичного матеріалу.....	13
6. Вимоги до змісту та обсягу контрольної роботи.....	14
7. Академічна доброчесність при підготовці контрольної роботи.....	21
8. Критерії оцінювання контрольної роботи	22
9. Приклади оформлення елементів контрольної роботи	23
10. Перелік варіантів тем контрольних робіт «Інфраструктура зарубіжної країни»	31

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНФРАСТРУКТУРА СВІТУ»

Програма навчальної дисципліни «Інфраструктура світу» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Туризм» підготовки бакалавра за спеціальністю 242 «Туризм».

Метою викладання навчальної дисципліни «Інфраструктура світу» є забезпечення здобувачів знаннями про просторову організацію сучасної інфраструктури як специфічної форми господарської діяльності населення, в тому числі інфраструктури туризму як складової міжнародних економічних відносин.

РОЗДІЛ 1. Сутність та характеристика інфраструктури

Тема 1. Сутність поняття «інфраструктура» та її види

Сутність та функції інфраструктури. Характерні ознаки інфраструктури. Склад та основні структурні елементи інфраструктури туристичної галузі.

Тема 2. Сутність та поняття виробничої інфраструктури

Глобальна виробнича інфраструктура в системі світового господарства. Виробнича інфраструктура туризму. Транспорт як засіб забезпечення туристської діяльності. Інтеграція різних видів транспорту при перевезенні туристів.

Тема 3. Інституціональна інфраструктура

Інституціональна система як складова розвитку суспільства. Міжнародні організації та їх роль. Інституціональна модель туристичної галузі Європейського Союзу. Структура державного регулювання в галузі туризму України.

Тема 4. Соціальна інфраструктура

Соціальна інфраструктура: поняття та функції. Санаторно-курортні (оздоровчі) заклади України. Музеї як центри організації дозвілля. Рекреаційні ресурси.

Тема 5. Інформаційна інфраструктура

Сутність основних понять інформаційних технологій. Інтернет-технології в сучасному світі. Основні напрями автоматизації роботи туристських підприємств. Програмне забезпечення туристських подо-

рожей. Ефективність роботи туристських підприємств при застосуванні інформаційних технологій.

РОЗДІЛ 2. Специфічна інфраструктура туризму

Тема 6. Інфраструктура туropolерейтингу

Загальна характеристика туropolерейтингу. Класифікація, види, функції та профіль діяльності туropolераторів. Агентська мережа і основні умови агентських угод.

Тема 7. Організація надання послуг розміщення в туризмі

Класифікація засобів розміщення. Загальні вимоги до засобів розміщення. Особливості розміщення туристів у транспортних турах. Організація взаємодії туристських підприємств з підприємствами-засобами розміщення. Організація надання основних послуг і додаткового сервісу в готелях. Призначення громадських приміщень в готелях. Класифікація номерного фонду в готелях. Організація керування готельним комплексом. Поняття про готельні ланцюги. Стратегія і проблематика розвитку готельного господарства.

Тема 8. Організація надання послуг харчування в туризмі

Загальна характеристика послуг харчування в туризмі. Режими харчування туристів. Особливості організації харчування туристів у транспортних турах і під час транспортного обслуговування. Організація взаємодії туристських підприємств з підприємствами харчування.

Тема 9. Організація екскурсійного обслуговування

Поняття та види екскурсійних послуг туристських підприємств. Організація надання екскурсійних послуг на туристсько-екскурсійних підприємствах. Функціональні напрями роботи з організації надання екскурсійних послуг на туристському підприємстві. Організація взаємодії туристських підприємств та установ з екскурсійного обслуговування.

Тема 10. Інфраструктура сектору дозвілля і розваг

Дозвілля. Функції і закономірності. Характеристика основних типів підприємств сектору дозвілля і розваг. Ігорний бізнес як сегмент індустрії дозвілля і розваг. Основи організації та управління анімаційною діяльністю в туризмі. Анімаційна діяльність: поняття, сутність, види. Анімаційний менеджмент як складова менеджменту гостинності. Функції анімаційного менеджменту. Складові ефективної анімаційної діяльності.

2. ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ІНФРАСТРУКТУРА» ТА ЇЇ ВИДИ

План:

Сутність та функції інфраструктури.

Характерні ознаки інфраструктури.

Склад та основні структурні елементи інфраструктури туристичної галузі.

Завдання:

- Підготовка до опитування за вказаним планом.

ТЕМА 2. СУТНІСТЬ ТА ПОНЯТТЯ ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

План:

Глобальна виробнича інфраструктура в системі світового господарства.

Виробнича інфраструктура туризму.

Транспорт як засіб забезпечення туристської діяльності.

Інтеграція різних видів транспорту при перевезенні туристів.

Підготовка до виступів з доповідями за вказаними темами.

Завдання:

- самостійно опрацювати вказані питання
- підготувати інформаційні повідомлення та виступи.

ТЕМА 3. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА

План:

Інституціональна система як складова розвитку суспільства.

Міжнародні організації та їх роль.

Інституціональна модель туристичної галузі Європейського Союзу.

Структура державного регулювання в галузі туризму України.

Завдання:

- Підготовка до написання есе за вказаними темами.

ТЕМА 4. СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА

План:

Соціальна інфраструктура: поняття та функції.
Санаторно-курортні (оздоровчі) заклади України.
Музеї як центри організації дозвілля. Рекреаційні ресурси.

Завдання:

- Підготовка до опитування за вказаним планом.

ТЕМА 5. ІНФОРМАЦІЙНА ІНФРАСТРУКТУРА

План:

Сутність основних понять інформаційних технологій.
Інтернет-технології в сучасному світі.
Основні напрями автоматизації роботи туристських підприємств.
Програмне забезпечення туристських подорожей.
Ефективність роботи туристських підприємств при застосуванні інформаційних технологій.

Завдання:

- Підготовка до опитування за вказаним планом.

ТЕМА 6. ІНФРАСТРУКТУРА ТУРОПЕРЕЙТИНГУ

План:

Загальна характеристика туropolерейтингу.
Класифікація, види, функції та профіль діяльності туropolераторів.
Агентська мережа і основні умови агентських угод.

Завдання:

- Підготовка до виступів з доповідями за вказаними темами.

ТЕМА 7. ОРГАНІЗАЦІЯ НАДАННЯ ПОСЛУГ РОЗМІЩЕННЯ В ТУРИЗМІ

План:

Організація взаємодії туристських підприємств з підприємствами-засобами розміщення. Організація надання основних послуг і додаткового сервісу в готелях.

Призначення громадських приміщень в готелях.
Класифікація номерного фонду в готелях.
Організація керування готельним комплексом.
Поняття про готельні ланцюги.
Стратегія і проблематика розвитку готельного господарства.

Завдання:

- Підготовка до виступів з доповідями за вказаними темами.

ТЕМА 8. ОРГАНІЗАЦІЯ НАДАННЯ ПОСЛУГ ХАРЧУВАННЯ В ТУРИЗМІ

План:

Загальна характеристика послуг харчування в туризмі.
Режими харчування туристів.
Особливості організації харчування туристів у транспортних турах і під час транспортного обслуговування.
Організація взаємодії туристських підприємств з підприємствами харчування.
Підготовка до опитування за вказаним планом.

Завдання:

- Підготовка до опитування за вказаним планом.

ТЕМА 9. ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСКУРСІЙНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

План:

Поняття та види екскурсійних послуг туристських підприємств.
Організація надання екскурсійних послуг на туристсько-екскурсійних підприємствах. Функціональні напрями роботи з організації надання екскурсійних послуг на туристському підприємстві.
Організація взаємодії туристських підприємств та установ з екскурсійного обслуговування.

Завдання:

- Підготовка до виступів з доповідями за вказаними темами.

ТЕМА 10. ІНФРАСТРУКТУРА СЕКТОРУ ДОЗВІЛЛЯ І РОЗВАГ

План:

Дозвілля. Функції і закономірності.

Характеристика основних типів підприємств сектору дозвілля і розваг.

Ігорний бізнес як сегмент індустрії дозвілля і розваг.

Основи організації та управління анімаційною діяльністю в туризмі.

Анімаційна діяльність: поняття, сутність, види.

Анімаційний менеджмент як складова менеджменту гостинності.

Функції анімаційного менеджменту. Складові ефективної анімаційної діяльності.

Завдання:

- Підготовка до опитування за вказаним планом.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1. Александрова С. А. Детермінанти розвитку туризму : колективна монографія / С. А. Александрова, Н. М. Богдан, Л. А. Нохріна ; за заг. ред. І. М. Писаревського ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 159 с.
2. Брусільцева Г. М., Зима О. Г. Правове регулювання туристичної діяльності : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 214 с.
3. Влащенко Н. М. Інноваційні технології у ресторанному, готельному господарстві та туризмі : навч. посібник; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 373 с.
4. Інновінг в туризмі : монографія / А. А. Мазаракі, С. В. Мельниченко, Г. І. Михайліченко, Т. І. Ткаченко та ін. ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 532 с. <https://knute.edu.ua/file/MjExMzA=/f847c0a5a302fe60ccf9e3463100472d.pdf>
5. Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі : колективна монографія. Видання п'яте / за наук. ред. проф. Л. Ю. Матвійчук Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2019. 320 с.
6. Парфіненко А. Ю. Туристичне країнознавство : підручник / А. Ю. Парфіненко, В. І. Сідоров, О. О. Любіцева. 2-ге вид., переробл і доповн. К. : Знання, 2015. 551 с.
7. Розвиток конкуренції в секторах транспортної та енергетичної інфраструктури України : колективна монографія / за ред. О. І. Никифорова ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». К., 2023. 402 с.

<http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/Rozvytok-konkurentsii-v-sektorakh-transportnoi-ta-enerhetychnoi-infrastruktury-Ukrainy.pdf>

8. Феномен туризму: розмаїття сенсів : монографія / за ред. О. О. Красно-руцького, Н. І. Моїсєєвої. Харків : Стильна типографія, 2019. 252 с.

Допоміжна література

1. Закон України «Про внесення змін до Закону України „Про туризм"» від 18 листопада 2003 р. № 1282 – IV; із змінами, внесеними згідно із ЗУ №222-VIII (222-19) від 02.03.2015.
2. Правила користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг від 16 березня 2004 р. N 19.
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» від 27 січня 1995 р. № 57; зі змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 13.06.2023 р. N 597 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12#Text>
4. ДСТУ 4268:2003. Національний стандарт України «Послуги туристичні. Засоби розміщення. Загальні вимоги».
5. ДСТУ 4269:2004. Національний стандарт України «Послуги туристичні. Класифікація готелів».
6. Кравець О. М., Байлик С. І. Організація анімаційних послуг в туризмі : навч. посібник. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 335 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/141489395.pdf>
7. Покоłodна М. М. Організація екскурсійної діяльності : підручник. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Беке-това, 2017. 180 с. URL: <https://core.ac.uk/reader/141489400>
8. Корж Н. В., Басюк Д. І. Управління туристичними destinations : підручник. Вінниця : «ПП«ТД Едельвейс і К», 2017. 322 с. URL: <http://www.oridu.odessa.ua/7/7/metoduchni-rek/t/04.pdf>
9. Летуновська Н. Є., Люльов О. В. Маркетинг у туризмі : підручник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 270 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstreamdownload/123456789/77338/3/Letunovska_Marketynh.pdf;jsessionid=BA9F338A1FB508739CB705798784BCC6
10. Marek Nowacki, Joanna Kowalczyk-Anioł, Karolina Królikowska, Małgorzata Pstrocka-Rak & Matylda Awedyk. 2018. Strategic planning for sustainable tourism development in Poland, International Journal of Sustainable Development & World Ecology, DOI: 10.1080/13504509.2018.1432513

3. ВИМОГИ ДО ВИКОННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота дозволяє здобувачу поглибити та систематизувати свої знання, розвинути навички самостійної роботи, сформулювати основи проведення наукових досліджень.

Виконана контрольна робота дозволяє перевірити рівень опанування здобувачем певної теми та його вміння творчо підходити до вирішення конкретних завдань. Метою виконання контрольної роботи є закріплення здобувачем знань, отриманих у процесі навчання, виявлення ступеня його підготовленості до самостійної роботи, розвиток навичок та умінь викладу своїх думок, оформлення наукового матеріалу.

Контрольна робота має науково-практичне спрямування, слугує важливим етапом підготовки здобувача до майбутньої професійної діяльності.

Діяльність здобувача з виконання контрольної роботи починається з визначення її теми та об'єкта дослідження, отримання на кафедрі завдання з методичними рекомендаціями щодо її написання. Тематика робіт визначається і затверджується кафедрою туристичного бізнесу та країнознавства.

На стадії підготовки виконання контрольної роботи здобувач розробляє і погоджує з керівником її детальну структуру.

Керівник здійснює:

- ✓ консультацію щодо уточнення теми роботи і розробки її плану;
- ✓ орієнтацію на збір необхідної інформації для написання роботи;
- ✓ рекомендації з приводу вибору літературних джерел: наукової, методологічної і спеціальної літератури;
- ✓ консультації щодо змісту роботи;
- ✓ контроль за виконанням окремих етапів роботи;
- ✓ поради щодо оформлення роботи.

Керівник контрольної роботи звертає увагу здобувача на недоліки в роботі (стиль викладання, оформлення, зміст підрозділів та ін.), але не виправляє їх сам.

Здобувачу надається право самостійно обрати тему контрольної роботи із запропонованого кафедрою переліку або запропонувати свою з обґрунтуванням доцільності її розробки.

Дані методичні вказівки носять рекомендаційний характер і мають на меті допомогти здобувачам у написанні контрольних робіт. В них наведено структуру контрольної роботи, орієнтовний зміст кожної складової роботи та окремі приклади оформлення її елементів.

4. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Мета виконання контрольної роботи як однієї з форм контролю знань здобувачів є важливим етапом підготовки їх до майбутньої професійної діяльності.

Контрольна робота має відобразити:

1. глибоке знання здобувача основних понять, термінів з досліджуваної теми;
2. вміння здобувача аналізувати, узагальнювати, досліджувати літературні джерела та інформаційну базу даних;
3. вміння здобувача використовувати різноманітні способи обробки інформації;
4. вміння здобувача розробляти пропозиції;
5. вміння здобувача логічно й чітко викладати матеріал, робити висновки та узагальнення;
6. вміння здобувача давати ґрунтовні оцінки різним явищам і процесам;
7. вміння здобувача оформляти роботу відповідно до існуючих стандартів.

Слід зазначити, що у процесі написання контрольної роботи виділяють такі етапи:

- ✓ вибір теми та об'єкта дослідження;
- ✓ затвердження теми;
- ✓ складання здобувачем плану контрольної роботи та погодження його з викладачем – науковим керівником;
- ✓ формування здобувачем інформаційної бази для виконання контрольної роботи;
- ✓ написання й оформлення контрольної роботи;
- ✓ подання контрольної роботи на кафедру для перевірки.

5. ЗБІР ТА ОБРОБКА ФАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

Починати роботу доцільно з визначення кола джерел і літератури, необхідної для самостійного вивчення і розкриття теми. В цьому велику допомогу здобувачу, крім керівника, може надати методична література.

Кожне з джерел по-своєму важливе. Праці вчених, фахівців, законодавчі і нормативні акти складають методологічну і методичну основи роботи над темою. Монографії та статті дозволяють глибоко проаналізувати сутність і причинно-наслідкові зв'язки явищ, що вивчаються. Статистичні збірки та довідники дозволяють знайти необхідні факти і цифри. Реферативні журнали є необхідною підмогою під час вивчення суті проблеми.

Під час підбору літератури необхідно враховувати, якою мірою книга (брошура, стаття) присвячена безпосередньо даній темі, розкриває і аналізує її зміст. Обираючи джерело, потрібно звертати увагу на рік його видання. Як правило, вивченню підлягають праці, що містять останні досягнення науки з даного питання (за винятком історичних проблем). Бажано використовувати джерела, видані не більше 5 років тому.

Якщо під час вивчення незнайомої літератури зустрічаються нові поняття, визначення, кожне з них слід виписати окремо, а потім за допомогою довідників знайти їх смислове значення.

Прочитавши та опрацювавши відібрану літературу, здобувач одержує загальне уявлення про місце і значення даної теми в курсі відповідної дисципліни, визначає її найважливіші проблеми. Потім вивчає документальні матеріали, що стосується питань теми.

Консультація з керівником допоможе сформулювати план контрольної роботи. Від точності формулювання питань плану багато в чому залежить успіх роботи. Викладення питань плану повинне бути ясным. Для цього необхідно ретельно продумати внутрішню логічну структуру кожного питання, розбити основні питання плану на підпитання і, звіряючись із ними, приступити до написання тексту.

Здобувачу слід зважати на те, що робота не обов'язково повинна включати весь зібраний матеріал. До тексту відбираються основні проблеми, які дають можливість повно розкрити зміст теми.

Матеріали, що наводяться в роботі, повинні бути логічно взаємопов'язаними, щоб кожний наступний матеріал був продовженням попереднього. Формулювання повинні бути точними, зрозумілими, висловленими грамотно.

6. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТА ОБСЯГУ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота виконується у друкованому вигляді, обсягом 20-25 аркушів, кегль Times New Roman, розмір кегля – 14, інтервал – 1,5. Структура контрольної роботи: титульний аркуш; зміст; вступ; основна частина (2 розділи); висновки; список використаних джерел. Пропонується використовувати не менше 10 джерел, з них – щонайменше 1 нормативний документ та щонайменше 1 джерело іншою мовою.

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту.

Заголовки підрозділів друкуються малими літерами (крім першої великої) з абзацу. У кінці заголовка крапки не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ», після номера крапка не ставиться, потім з нового рядка друкуються заголовки розділу.

Підрозділи нумеруються в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між ними ставиться крапка. У кінці номера підрозділу має стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). У тому самому рядку дається заголовок підрозділу.

Контрольна робота повинна мати:

- ✓ титульний аркуш;
- ✓ зміст;
- ✓ вступ;
- ✓ основну частину, яка складається з 2 розділів;
- ✓ висновки;
- ✓ список використаних джерел;
- ✓ додатки (якщо є).

Титульний аркуш

Зразок оформлення титульного аркуша наведено у прикладах оформлення елементів роботи.

Зміст

Зміст являє собою план контрольної роботи із зазначенням відповідних сторінок, з яких починається кожний структурний елемент.

Вступ

У *вступі* необхідно зазначати *актуальність теми, мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження*. Обсяг вступу не повинен перевищувати 2-х сторінок.

Обґрунтування актуальності обраної теми – початковий етап будь-якого дослідження. Висвітлення актуальності повинне бути небагато-словним. В межах однієї сторінки слід показати головне – суть проблемної ситуації. Від доказу актуальності обраної теми логічно перейти до формулювання мети дослідження.

Метою будь-якого дослідження є отримання певного конкретного результату – оцінка рівня розвитку, виявлення недоліків і проблем, розробка або поліпшення методики, формулювання програми розвитку туризму в зарубіжній країні, встановлення параметрів або властивостей об'єкта тощо. Процес виконання роботи (вивчення, дослідження тощо) не може бути її метою.

Завдання дослідження – це етапи, послідовність виконання роботи. Відповідь будується просто: «У процесі дослідження розв'язувалися наступні задачі – і далі перераховуються виконані операції (перша, друга і т. д.)».

Об'єкт дослідження – це сукупність відношень різних аспектів теорії і практики науки, яка становить для дослідження джерело інформації або явище, процес, який породжує проблему і потребує вивчення.

Предмет дослідження знаходиться в межах об'єкта і відображає лише істотні зв'язки і відношення, що є визначальними для цього дослідження. Тобто об'єктом є те, що досліджується, а *предметом* – те, що в цьому предметі має наукове пояснення. Саме предмет визначає тему дослідження.

Методи дослідження – це певний систематизований комплекс прийомів та процедур, які застосовуються дослідником для досягнення поставленої мети. Загальні методи пізнання поділяються на три групи: методи теоретичного дослідження, методи емпіричного дослідження та універсальні методи.

Методи теоретичного дослідження:

- *аксіоматичний* – метод побудови наукової теорії, за якого деякі твердження приймаються без доведень;

- *гіпотеза та припущення* – це форма осмислення фактичного матеріалу, форма переходу від фактів до законів;
- *ідеалізація* – це конструювання подумки об'єктів, які не існують насправді;
- *формалізація* – метод вивчення різних об'єктів шляхом відображення їхньої структури у знаковій формі (напр. математичні знаки);
- *історичний метод* – дає досліднику формування і розвиток процесів і подій у хронологічній послідовності з метою виявлення зв'язків як закономірностей;
- *системний підхід* – комплексне дослідження великих і складних об'єктів (систем) як єдиного цілого із узгодженням функціонування усіх елементів.

Методи емпіричного дослідження:

- *спостереження* – це метод збору первинної інформації про будь-який досліджуваний об'єкт;
- *порівняння* – процес встановлення подібності або відмінностей предметів або явищ, а також знаходження загального, притаманного двом або кільком об'єктам;
- *вимірювання* – це визначення числового значення певної величини за допомогою одиниці виміру;
- *моніторинг* в маркетингу – це систематичне і планове спостереження за станом ринку з метою його оцінки, вивчення трендів (тенденцій), дослідження конкурентного середовища;
- *експеримент* – це метод збору первинної маркетингової інформації, що передбачає встановлення причинно-наслідкових зв'язків між досліджуваними процесами та явищами і виявлення чинників, що впливають на них.

Універсальні методи:

- *абстрагування* – відхід у думці від несуттєвих властивостей і виділення кількох рис, які цікавлять дослідника;
- *аналіз* – метод, який дає змогу поділяти предмети на складові частини;
- *синтез* – припускає з'єднання окремих частин або рис предмета в єдине ціле;
- *індукція* – перехід від часткового до загального, коли на підставі знання про частину предметів або класів робиться висновок про клас загалом;
- *дедукція* – висновок щодо якогось елементу множини робиться на підставі знання загальних властивостей всієї множини;
- *модельювання* – ґрунтується на використанні моделі як засобу дослідження явищ і процесів природи та суспільства. Під моделями розуміють системи, що замінюють об'єкт пізнання.

Структура (зміст) роботи звичайно є повним відображенням вирішуваних задач. Завершується вступ стандартною фразою: «Робота

складається з вступу, N розділів, висновків; містить N сторінок тексту, N рисунків, N таблиць, N додатків. Список джерел включає N найменувань літератури, N електронних публікацій».

Основна частина

Основна частина роботи складається із 2 розділів. В середині розділу можуть розглядатися декілька самостійних питань, які можуть відокремлюватися в підрозділи, яких має бути не менше двох для кожного розділу.

Обсяг основної частини 20 сторінок. В ній розкривається основний зміст контрольної роботи.

Перший розділ має бути теоретичним та висвітлювати основні поняття та категорії інфраструктури.

Другий розділ повинен детально розкривати сучасний стан розвитку досліджуваної проблеми з використанням накопиченого фактичного матеріалу та теоретичних знань, має бути присвячений дослідженню та виявленню проблем, особливостей та перспектив розвитку інфраструктури певної країни.

Правила наукового етикету вимагають наводити точні посилання на запозичені думки, відомості, дані. В цілях економії місця в тексті вказують тільки номер джерела в бібліографії, наприклад: [12, с. 5].

Для якісного виконання контрольної роботи необхідно зібрати у достатньо повному обсязі інформацію із законодавчих, нормативних документів, статистичних збірників, проаналізувати та узагальнити її. Зібраний матеріал потрібно систематизувати відповідно до плану контрольної роботи.

Оформлення ілюстративного матеріалу

До ілюстрацій належать рисунки, схеми, графіки, діаграми.

Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують після номера ілюстрації. За потреби ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (текст під рисунком). Ілюстрації (схеми, графіки, діаграми) і таблиці варто наводити в роботі безпосередньо після тексту за першою згадкою або на наступній сторінці. Ілюстрацію, більшу за формат А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або в додатках.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій в додатках. Номер ілюстрації

складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між ними ставиться крапка.

Наприклад:

Рис. 1.2. (другий рисунок першого розділу)

Номер рисунка, його назва і пояснювальні підписи розміщуються послідовно під ним. Якщо в контрольній роботі один рисунок, то його нумерують за загальними правилами (приклад оформлення ілюстративного матеріалу наведено в пункті 9 даних методичних рекомендацій).

Оформлення таблиць

У таблицях наводяться цифрові дані. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назва і слово «Таблиця» починаються з великої літери. Слово «Таблиця» друкують праворуч, над правим верхнім кутом заголовка таблиці один раз, на інших сторінках пишуть «Продовження табл. ...». Назви не підкреслюють.

Заголовки стовпців мають починатися з великих літер, підзаголовки – з малих, якщо вони становлять одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони самостійні. Висота рядків – не менше 8 мм. Стовпець з порядковими номерами рядків до таблиці не включають.

Таблицю розміщують після першого згадування у тексті так, щоб її можна було читати без повороту. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на іншу сторінку. У такому разі зазначають: Продовження табл. Таблицю з великою кількістю стовпців можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах однієї сторінки.

Якщо цифрові або інші дані в будь-якому рядку таблиці не наводяться, то в ньому ставиться риска (–). На всі таблиці мають бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «... у табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3» (приклад оформлення таблиць наведено в пункті 9 даних методичних рекомендацій).

Оформлення формул

Формули та рівняння треба виділяти з тексту вільними рядками та позначати певним номером, написаним у дужках.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба наводити безпосередньо під формулою у послідовності, наведеній у формулі. Значен-

ня кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Вище і нижче від кожної формули потрібно залишити «порожній» рядок. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (–), множення (×) і ділення (:).

Формули (якщо їх більше, ніж одна) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого берега аркуша на рівні відповідної формули у круглих дужках, наприклад: (2.1) (перша формула другого розділу). Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад: «... у формулі (2.1)».

Наприклад: прибуток від реалізації одиниці послуги (продукції) розраховується за формулою:

$$\Pi = Ц - C1, \quad (2.1)$$

де Π – прибуток;

$Ц$ – ціна;

$C1$ – собівартість одиниці послуги.

Висновки

Формулювання висновків є стислим викладом одержаних результатів із досліджуваної проблеми. Слід звернути увагу на значущість формулювання обґрунтованих, чітких, лаконічних висновків. Обсяг висновків не повинен перевищувати 2 сторінок. Вони мають бути сформульовані по пунктах відповідно до кожного розділу роботи.

Список використаних джерел

Список використаних джерел має включати **не менше 10** найменувань. Список використаних джерел слід розміщувати у такій послідовності:

- закони України (у хронологічному порядку);
- укази Президента України, декрети й ухвали Кабінету Міністрів України;
- літературні джерела в алфавітному порядку: монографії, підручники, посібники, брошури, журнальні та газетні статті;
- іншомовні та електронні джерела інформації.

Відомості про книги обов'язково містять прізвище та ініціали автора, заголовок, місце видання, видавництво, рік видання, кількість сторінок; відомості про журнальні або газетні статті – прізвище, ініціали автора, заголовок, назву періодичного видання, серію, рік випуску, номер видання, сторінки. Бібліографічний список нумерується від першої до останньої назви. Назви праць прийнято писати мовою оригіналу.

Додатки

У *додатках* до контрольної роботи розміщуються інформаційні матеріали, що становлять базу аналітичних досліджень згідно з обраною темою, після списку використаних джерел, а саме:

- ✓ таблиці допоміжних цифрових даних;
- ✓ законодавчі акти;
- ✓ заповнені бланки різних документів;
- ✓ інструкції і методики;
- ✓ зразки документів.

На додатки, які містяться у контрольній роботі, мають бути посилання у текстовій частині роботи. Додаток повинен мати заголовок, надрукований у верхній частині сторінки маленькими літерами з першої великої літери симетрично тексту сторінки. Його розташовують з нової сторінки зі вказівкою вгорі праворуч сторінки слова «Додаток» і великої літери, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, Додаток А, Додаток Б.

7. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПРИ ПІДГОТОВЦІ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Стаття 42 Закону України «Про освіту» визначає академічну доброчесність як сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат (оприлюднення чийхось результатів дослідження як власних або тексту без вказання авторства);
- самоплагіат (опублікування власних раніше опублікованих наукових результатів як нових);
- фабрикація (вигадування даних чи фактів);
- фальсифікація (відома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень);
- списування;
- обман;
- хабарництво;
- необ'єктивне оцінювання.

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна, якщо академічну недоброчесність виявлено при перевірці екзаменаційної, залікової, контрольної, курсової роботи, іншого індивідуального завдання, оцінка здобувача вищої освіти за виконання екзаменаційної, залікової, контрольної, курсової роботи, індивідуального завдання має бути знижена до 0 балів.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Під час оцінювання роботи враховується глибина опрацювання і широта охоплення теми, ступінь використання джерел, уміння аналізувати зібраний матеріал, грамотність та стиль викладу, якість технічного оформлення роботи, рівень відповідей здобувача на питання та критичні зауваження. Форма проведення підсумкового оцінювання виконаного дослідження – публічна доповідь (3-4 хвилини) з подальшим відкритим обговоренням або індивідуальна співбесіда на тему контрольної роботи.

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач, – **20 балів**. Критерії оцінювання представлені у табл. 1.

Таблиця 1

Критерії оцінювання контрольних робіт

1	Оформлення роботи відповідно до вимог стандарту	до 2 балів
2	Структурно-логічна побудова роботи, актуальність та новизна (зміст вступу)	1 бал
3	1 розділ (рівень теоретичного дослідження)	до 5 балів
4	2 розділ (глибина та якість практичного дослідження)	до 5 балів
5	Висновки	до 2 балів
6	Захист роботи	до 5 балів
	якість доповіді	1 бал
	якість відповідей на питання	до 2 балів
	Разом (максимальна кількість):	20 балів

Здобувач отримує 16-20 балів, якщо він продемонструє хороше орієнтування в джерелах; робота є актуальною та враховує як історію, так і сучасний контекст; робота містить власні висновки та/або пропозиції; викладений матеріал здобувач гідно презентує усно, він орієнтується у власній роботі.

Здобувач отримує 11-15 балів, якщо робота відповідає технічним вимогам; втім не завжди є актуальною (в тому числі таке може бути через застарілість використаної джерельної бази); здобувач сформував власну позицію щодо поставленого у роботі питання; здобувач здатний презентувати викладений матеріал усно.

Здобувач отримує 6-10 балів, якщо робота відповідає технічним вимогам, втім не є комплексним дослідженням, є описом чужих думок без власних висновків та пропозицій.

Здобувач отримує 1-5 балів, якщо робота не відповідає технічним вимогам, не є комплексним дослідженням, є описом чужих думок без власних висновків та пропозицій.

9. ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Приклад оформлення титульного аркуша

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

КОНТРОЛЬНА РОБОТА з дисципліни «Інфраструктура світу» (назва дисципліни) на тему: Інфраструктура Латвії

Здобувача (ки) 2 курсу УТ-21 групи
Освітньо-професійної програми....

(прізвище та ініціали)

Керівник: к. е. н., доц. Шамара І. М.
(посада, вчене звання, науковий ступінь,
прізвище та ініціали)

Кількість балів: _____

Оцінка ЗВО: _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

м. Харків – 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ.....	5
1.1 Сутність поняття «інфраструктура» та її характерні ознаки.....	7
1.2 Види та функції інфраструктури.....	10
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ ЗАРУБІЖНОЇ КРАЇНИ.....	13
2.1. Загальна характеристика інфраструктури Латвії	13
2.2. Сучасний стан розвитку інфраструктури туризму Латвії.....	17
ВИСНОВКИ.....	20
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	22

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ

1.1. Сутність поняття «інфраструктура» та її характерні ознаки

Термін «інфраструктура» пройшов тривалий шлях розвитку. На початку ХХ ст. під інфраструктурою розуміли комплекс споруд, які забезпечували дії збройних сил, а саме: склади, військові бази, полігони та ін. Пізніше, у 1940-х роках поняття «інфраструктура» почали використовувати для групи галузей, котрі забезпечували функціонування промислового та сільськогосподарського виробництва. З 1950-х років цей термін широко застосовують в економічній літературі. Під інфраструктурою почали розуміти сукупність галузей і видів діяльності, які обслуговують і виробничу, і невиробничу сфери економіки. У подальшому розвитку поняття «інфраструктура» все більше уваги вчені приділяють його поділу за сферами діяльності людини [5; с.10].

Приклад оформлення рисунків

Рис. 1.1. Схема проведення оцінки рівня розвитку інфраструктури
Джерело: складено автором за матеріалами [4, с.15]

Основними елементами ринкової інфраструктури є: торгово-промислові палати, біржі (товарні, фондові, праці), служби маркетингу, брокерські, страхові, аудиторські, інвестиційні, холдингові компанії тощо. Торгово-промислова палата – це міжнародна суспільна або державна організація, що сприяє розвитку економіки і торгівлі, в першу чергу – зовнішньоторгових відносин між країнами. Вони допомагають об'єднати ділові круги фірм, установити торгові зв'язки, надають необхідну інформацію учасникам торгових операцій [3].

Таблиця 2.4

Проекти цифровізації туристичної галузі України

Проект	Опис	Дата запуску
Е-спадщина Цифрова інфраструктура музеїв на базі Microsoft 365	Проект забезпечить цифровізацію інфраструктури музеїв, що стане основою для осучаснення та прозорості ведення процесів	4 квартал 2021 року
Е-Туризм Туристичний портал	Інформаційний ресурс із систематизацією даних про туристичну привабливість України: містить інформацію для потенційного туриста – як внутрішнього, так і іноземного; спрощуватиме процес планування мандрівки та висвітлення івентів у містах подорожі	3 квартал 2022 року

Складено автором за матеріалами: [26]

або

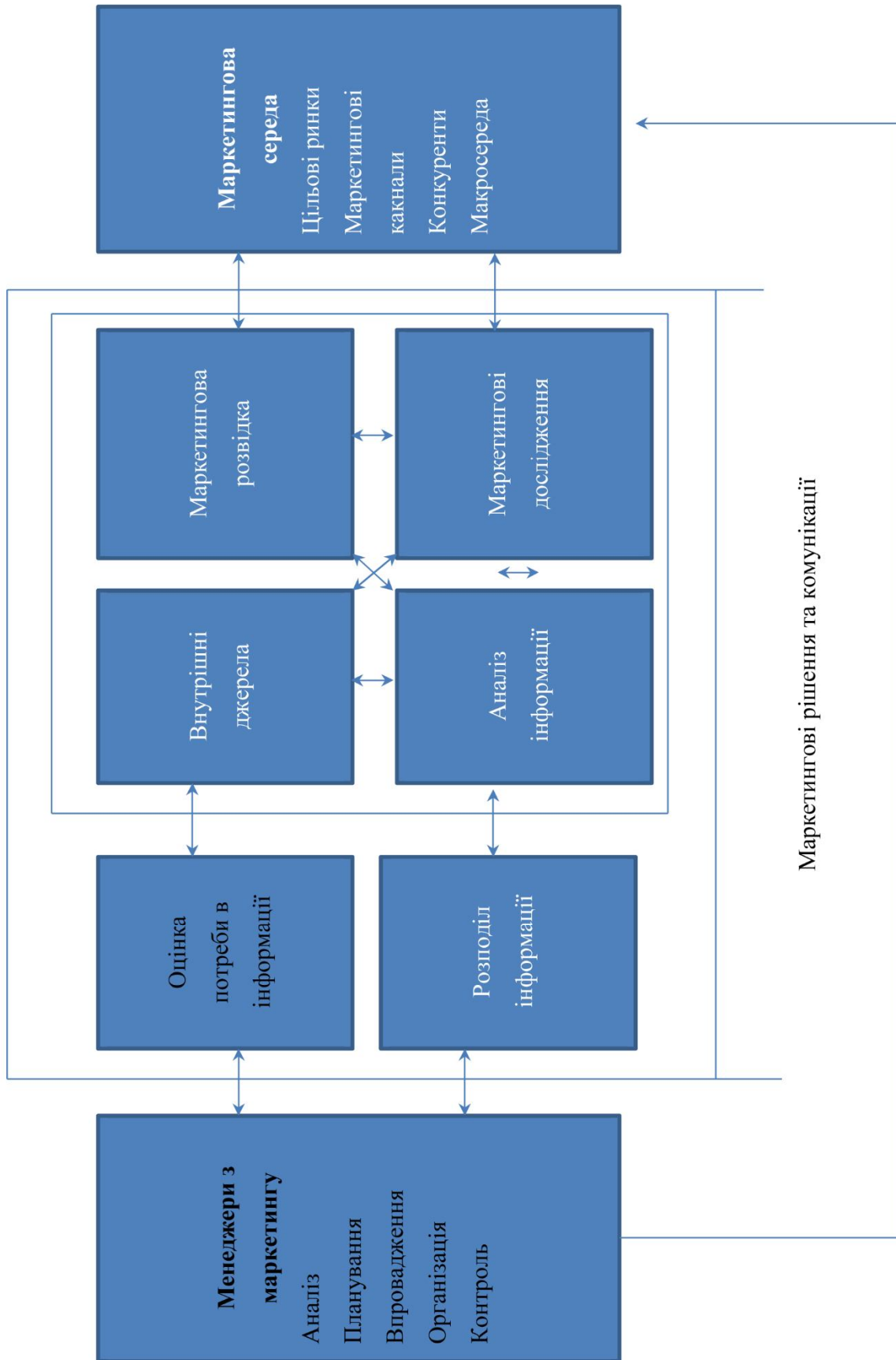
Джерело: [6, с. 25]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

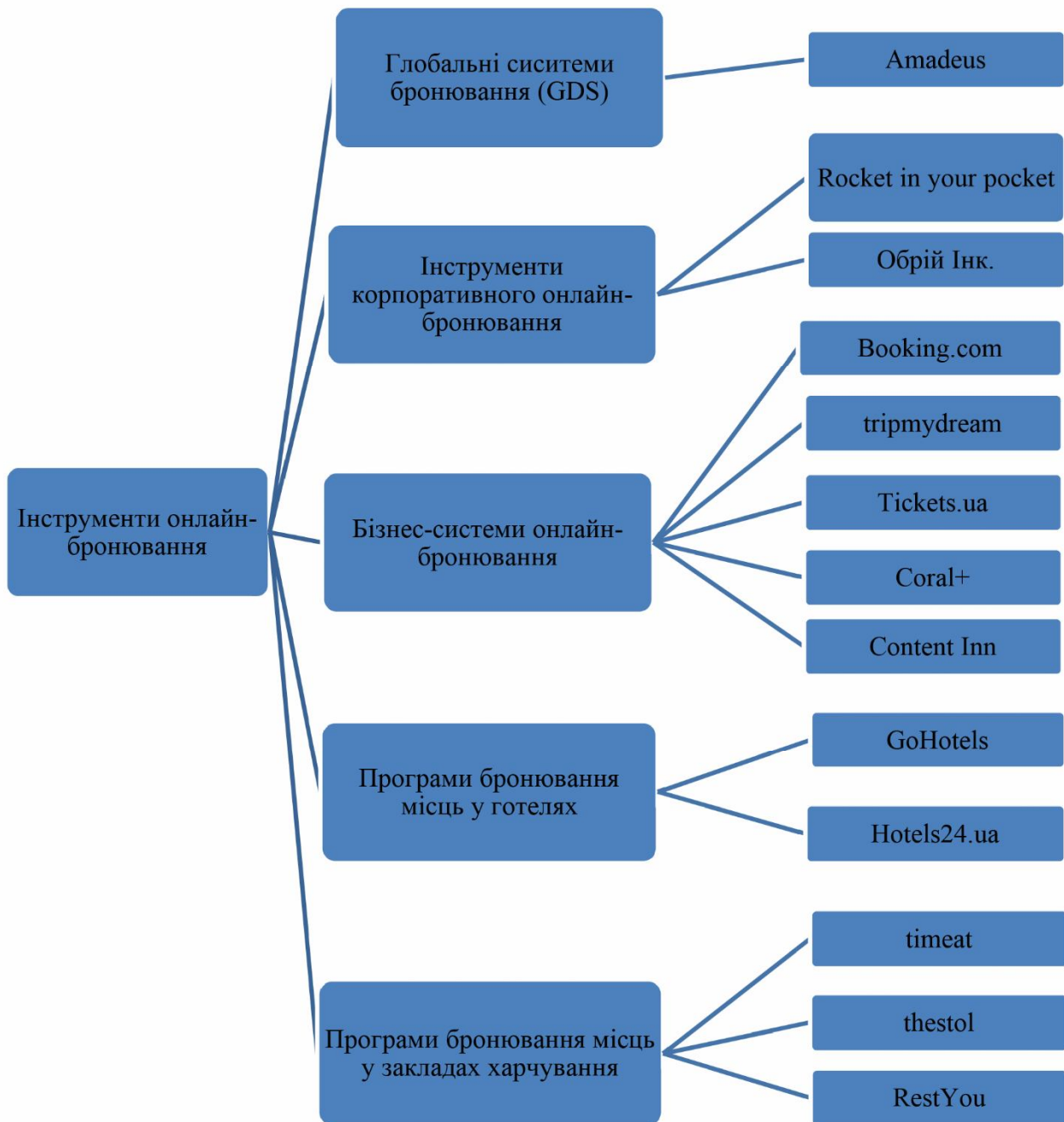
1. Александрова С. А. Детермінанти розвитку туризму : колективна монографія / С. А. Александрова, Н. М. Богдан, Л. А. Нохріна ; за заг. ред. І. М. Писаревського ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 159 с.
2. Брусильцева Г. М., Зима О. Г. Правове регулювання туристичної діяльності : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 214 с.
3. Влащенко Н. М. Інноваційні технології у ресторанному, готельному господарстві та туризмі : навч. посібник; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 373 с.
4. Інновінг в туризмі : монографія / А. А. Мазаракі, С. В. Мельниченко, Г. І. Михайліченко, Т. І. Ткаченко та ін. ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 532 с. URL: <https://knute.edu.ua/file/MjExMzA=/f847c0a5a302fe60ccf9e3463100472d.pdf>
5. Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі : колективна монографія. Видання п'яте / за наук. ред. проф. Л. Ю. Матвійчук Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2019. 320 с.
6. Парфіненко А. Ю. Туристичне країнознавство : підручник / А. Ю. Парфіненко, В. І. Сідоров, О. О. Любіцева. 2-ге вид., переробл і доповн. К. : Знання, 2015. 551 с.
7. Покоłodна М. М. Організація екскурсійної діяльності : підручник. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 180 с.
8. Корж Н. В., Басюк Д. І. Управління туристичними дестинаціями : підручник. Вінниця : ПП «ТД Едельвейс і К», 2017. 322 с. URL: <http://www.oridu.odessa.ua/7/7/metoduchni-rek/t/04.pdf>
9. Помаза-Пономаренко А. Л. Розвиток туризму в Україні у воєнний та післявоєнний періоди. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Публічне управління та адміністрування. 2022. Том 33 (72). № 5. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2022.5/02>
10. World travel and tourism council (WTTC). URL: <https://www.wttc.org/>

ДОДАТКИ

Маркетингова інформаційна система

Інструменти онлайн-бронювання в Україні

*Розроблено автором за матеріалами: [14; 21]

10. ПЕРЕЛІК ВАРІАНТІВ ТЕМ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ «ІНФРАСТРУКТУРА ЗАРУБІЖНОЇ КРАЇНИ»

1. Австрія	17. Південна Корея
2. Бельгія	18. Португалія
3. Болгарія	19. Словаччина
4. Велика Британія	20. Словенія
5. Греція	21. США
6. Данія	22. Туреччина
7. Італія	23. Угорщина
8. Іспанія	24. Фінляндія
9. Канада	25. Франція
10. Латвія	26. Хорватія
11. Литва	27. Чехія
12. Мексика	28. Швейцарія
13. Нідерланди	29. Швеція
14. Німеччина	30. Естонія
15. Норвегія	31. Японія
16. ОАЕ	

Електронне навчальне видання комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимі

Шамара Ірина Миколаївна

ІНФРАСТРУКТУРА СВІТУ

Методичні рекомендації до виконання контрольної роботи
з дисципліни (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти спеціальності 242 «Туризм» освітньої програми «Туризм»)

Коректор *О. В. Анцибора*
Комп'ютерне верстання *Н. О. Ваніна*

Підписано до розміщення 23.01.2024. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 2,04. Обсяг 0,512 Мб. Зам. № 9/24.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009

Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна